

Súd: Krajský súd Košice
Spisová značka: 5Co/64/2022
Identifikačné číslo súdneho spisu: 7821201184
Dátum vydania rozhodnutia: 21. 02. 2023
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Slávka Zborovjanová
ECLI: ECLI:SK:KSKE:2023:7821201184.1

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Košiciach v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Slávky Zborovjanovej a sudkýň JUDr. Adriany Murínovej a JUDr. Zuzany Stolárovej v spore žalobcu U. Š.G., A.. XX.XX.XXXX, O. F., E. XXX, právne zastúpeného JUDr. Jánom Klučkom, advokátom Košice, Ku Potoku 4, proti žalovanej Slovenskej republike, v mene ktorej koná Ministerstvo vnútra SR, Bratislava, Pribinova 2, o zaplatenie nemajetkovej ujmy v peniazoch, o odvolaní žalovanej proti rozsudku 11C/25/2021-66 z 28.9.2021, Okresného súdu Rožňava

rozhodol:

- I. Potvrdzuje rozsudok.
- II. Žalobcovi priznáva proti žalovanej náhradu trov odvolacieho konania v plnom rozsahu.

odôvodnenie:

1. Súd prvej inštancie (ďalej len súd) odvolaním napadnutým rozsudkom rozhodol, že I. zaväzuje žalovaného zaplatiť žalobcovi sumu 2 000,- eur, v lehote do troch dní od právoplatnosti rozsudku, II. v prevyšujúcej časti žalobu žalobcu zamietol a III. priznal žalobcovi náhradu trov tohto konania proti žalovanej v rozsahu 100%, s tým, že o výške tejto náhrady bude rozhodnuté súdom prvej inštancie samostatným uznesením po právoplatnosti tohto rozsudku.

2.1.V odôvodnení rozsudku súd uviedol, že žalobca sa podanou žalobou domáhal zaplatenia nemajetkovej ujmy v peniazoch, za porušenie práva žalovaným podľa práva Európskej únie Slovenskou republikou, vo výške 5 000 eur v dôsledku, že týždenný pracovný čas žalobcu ako príslušníka hasičského zboru Slovenskej republiky sa skladá zo 16,5 hodinových pracovných zmien, po ktorých nasleduje 7,5 hodinová pracovná pohotovosť (t.j. 24 hodinové zmeny) v takom rozsahu, že súhrn takto naskladaného týždenného pracovného času pravidelne prekračuje 48 hodín. Úprava dovoleného rozsahu týždenného pracovného času zamestnancov (vrátane hasičov) tvorí predmet úpravy práva Európskej únie, ktoré záväzne určuje dĺžku týždenného pracovného času na 48 hodín. Je zrejmé, že podľa ESD je rozhodujúcim faktorom pre posúdenie, či sú naplnené charakteristické znaky pojmu pracovný čas v pohotovostnej službe, ktorú pracovník skutočne vykonáva na svojom pracovisku skutočnosť, že je povinný byť fyzicky prítomný na mieste určenom zamestnávateľom a byť mu k dispozícii, aby v prípade potreby mohol okamžite poskytnúť primerané služby. Preto je tieto povinnosti potrebné považovať za výkon pracovnej činnosti pracovníka. V dôsledku toho kvalifikácia pracovného času ako doby prítomnosti zamestnanca na pracovisku nemôže závisieť od intenzity činnosti pracovníka, ale vyplýva výhradne z jeho povinnosti byť k dispozícii zamestnávateľovi. (Rozsudok ESD C-14/04, Dellas, bod 48., 58.). Rozsudky ESD potvrdzujú, že členské štáty EÚ nemôžu jednostranne určovať rozsah pôsobnosti čl. 6 písm. b) Smernice 2003/88/ES tak, že by 48 hodinový pracovný čas viazali na nejakú podmienku, prípadne ho určitým spôsobom svojvoľne porušovali. Povaha konania o náhradu nemajetkovej ujmy spĺňa požiadavky zásad únieového práva na rovnocennosť (ekvivalenciu) s prihliadnutím na náhrady poskytované vnútroštátnymi súdmi v rámci sťažností alebo podobných žalôb

opierajúcich sa o vnútroštátne právo, ako aj efektivity, nakoľko nejde o konanie, ktoré by prakticky znemožňovalo, alebo nadmerne sťažovalo získanie náhrady nemajetkovej ujmy za porušenie únieového práva jednotlivca pred vnútroštátnym súdom.

2.2. Žalovaný vo svojom vyjadrení k žalobe uviedol, že rozsah pôsobnosti Smernice 2003/88/ES je pozitívne vymedzený v čl. 2 ods.1 smernice 89/391/EHS, ako aj negatívne vymedzený v čl. 2 ods.2 smernice 89/391/EHS. Inak povedané, Smernica 2003/88/ES sa neuplatňuje na odvetvia činností, ktoré zahŕňajú určité osobitné činnosti služieb civilnej ochrany. Smernica 2003/88/ES na služobný pomer príslušníkov Hasičského a záchranného zboru nevzťahuje v plnom rozsahu, preto jej ustanovenia nemohli byť porušené tak, ako to tvrdí žalobca. Podľa názoru žalovaného štátnu službu príslušníkov Hasičského a záchranného zboru, vykonávajúcich zásahovú činnosť (ktorá je špecifická nerovnomerným rozvrhnutím služobného času, na ktorý priamo nadväzuje určená služobná pohotovosť) možno jednoznačne subsumovať pod negatívne vymedzenie pôsobnosti Smernice 89/391/EHS v čl. 2 ods.2. Žalobu pre nestransponovanie smernice, resp. pre nesprávnu transpozíciu smernice môže podať Európska Komisia, priamo na ESD alebo fyzická/právnická osoba, ktorá bola týmto priamo dotknutá, t.j. došlo k porušeniu/poškodeniu jej práv, a to na vnútroštátny súd členského štátu EU. Žalobca však nezažaloval svojho zamestnávateľa, ale štát, v mene ktorého koná ten ústredný orgán verejnej správy, do ktorého pôsobnosti patrí oblasť štátnej správy pre Hasičský a záchranný zbor, čo je zásadný rozdiel v označení žalovaného, teda v jeho pasívnej vecnej legitímácii. Poukázal na to, že žalobca do dnešného dňa nevyvinul žiadnu snahu na to, aby vzniku škody (ujmy) predišiel. To znamená, že žalobca žiadnym spôsobom neoznámil svojmu zamestnávateľovi, že odmieta vykonávať služobnú pohotovosť, resp. do dňa podania žaloby zamestnávateľ žalobcu nemal vedomosť o tom, že výkon služobnej pohotovosti považuje, resp. pociťuje ako výraznú ujmu.

2.3. Žalobca v reakcii na vyjadrenie žalovaného argumentoval tým, že pôsobnosť uplatňovania Smernice 2003/88/ES je upravená nielen v jej čl. 2 ods.1,2, ale na základe odkazu k ods.3 čl. 2 aj príslušnými ustanoveniami Smernice 89/391/EHS, keďže táto smernica sa vzťahuje na všetky odvetvia činnosti verejné a súkromné v zmysle čl. 2 Smernice 89/391/EHS bez toho by boli dotknuté články 14, 17, 18, 19 tejto smernice. Štátnu službu príslušníkov Hasičského a záchranného zboru vykonávajúcich zásahovú činnosť možno jednoznačne subsumovať pod negatívne vymedzenie Smernice 89/391/EHS o zavádzaní opatrení na podporu zlepšenia bezpečnosti a ochrany zdravia pracovníkov pri práci v zmysle jej čl. 2 ods.2. Oproti štandardným pracovnoprávnym vzťahom štátna služba príslušníkov Hasičského a záchranného zboru vykazuje aj špecifickú štátnu službu príslušníkov Policajného zboru, ako aj profesionálnych vojakov. Poukázal na to, že žiadne ustanovenie zákona o hasičskom zbore nestanovuje, že služobná pohotovosť hasičov v mieste výkonu služby je považovaná za súčasť ich týždenného služobného času. V tomto smere sa zákon o hasičskom zbore ako právna úprava lex specialis odlišuje od § 96 Zákonníka práce, ktorý zohľadňuje uvedenú smernicu ES a na ňu nadväzujúcu judikatúru ESD. Zákonník práce sa však v otázke právnej kvalifikácie pohotovosti na príslušníkov hasičského zboru nevzťahuje. Skutočnosť, že podľa zákona o hasičskom zbore, pracovnú pohotovosť hasičov zákonodarca nequalifikuje ako súčasť ich služobného času, tiež výslovne potvrdzujú jeho viaceré § 85, § 92, 86 ods.2, z ktorých vyplýva, že služobná pohotovosť podľa zákona o hasičskom zbore sa nepovažuje za súčasť týždenného služobného času jeho príslušníkov, keďže bezprostredne nadväzuje na vykonávanie štátnej služby a začína až po skončení výkonu štátnej služby v služobnom čase. V dôsledku toho, ak štát nie je schopný zabezpečiť 48 hodinový priemerný týždenný pracovný čas v rámci stanoveného preferenčného obdobia, dostáva sa do rozporu s požiadavkou čl. 6 písmeno b) Smernice. Na základe argumentácie žalobcu, ako aj vybranej judikatúry ESD vyplýva, že zákon o Hasičskom a záchrannom zbore nesprávne transponoval Smernicu 2003/88/ES. Je tomu tak z toho dôvodu, že za súčasť pracovnej (služobnej) doby hasičov nepovažuje ich pracovnú pohotovosť na pracovisku, čo je v rozpore s čl. 2 ods.1,2 Smernice.

2.4. Žalovaný vo svojom vyjadrení k vyjadreniu žalobcu zotrval na svojom predchádzajúcom stanovisku v plnom rozsahu.

2.5. Súd vo veci vykonal dokazovanie a právne vec posúdil podľa čl. 7 druhá, tretia veta, čl. 144 ods. 1 Ústavy SR, § 3 CSP, čl. 1 bod 2., bod 3., čl. 2 ods.1, č. 6 písm. b), čl. 16 písm. b) Smernice Európskeho parlamentu a Rady 2003/88/ES, § 85 ods.1, 2, § 86 ods.1,2, § 91 ods.1,3, § 92 ods.1, § 97 ods.1 písm. h) z. č. 315/2001 Z.z. o hasičskom a záchrannom zbore v platnom znení, § 11, § 13 ods.1,2,3 OZ a konštatoval, že v prvom rade sa zaoberal obranou žalovaného a jeho námietkami ohľadom pasívnej vecnej legitímácie.

2.6. V otázkach neupravených normami komunitárneho práva, resp. judikatúrou SDEÚ v sporoch o nárokoch na náhradu škody spôsobenej jednotlivcovi porušením práva Únie členským štátom, sa

subsidiárne použije vnútroštátne právo pri zachovaní princípu rovnocennosti (ekvivalencie) a účinnosti (efektivity).

2.7. Sporová vec sa týka porušenia práva Únie pre absentujúcu, resp. nesprávnu transpozíciu smernice do zákona č. 315/01 Z.z., pretože do pracovného času hasiča sa nezarátava jeho pracovná pohotovosť na pracovisku počas jej neaktívnej časti (§ 12 ods. 6 v spojení s § 193 z. č. 315/2001 Z.z.) Zohľadňujúc existujúcu vnútroštátnu právnu úpravu pri rešpektovaní princíпов ekvivalencie a efektivity niet však prekážok, aby pasívne legitimovaným subjektom v konaní o nároku na náhradu škody voči štátu bola Slovenská republika, v mene ktorej koná Ministerstvo vnútra SR ako orgán, do pôsobnosti ktorého spadá aj Hasičský a záchranný zbor SR, ktorý orgán bol tiež garantom právnej úpravy vykonanej z. č. 315/2001 Z.z. Na závere o pasívnej legitímácii žalovaného v konaní nič nemení ani to, ak by základ zodpovednosti štátu spočíval v nesprávnej aplikácii ustanovení vnútroštátneho právneho poriadku, ktorý prípad porušenia práva Únie rovnako zakladá priamu zodpovednosť členského štátu. Táto objektívna zodpovednosť štátu tu existuje bez ohľadu na to, ktorý verejný orgán sa porušenia práva únie dopustil, resp. ktorý z orgánov by mal povinnosť škodu podľa vnútroštátnych noriem nahradiť. Poukázal pritom na rozsudok C 429/09, G. Fuß, bod 46 a rozsudok KS Košice 2Co/1/2020 z 19.11.2020.

2.8. Námetka žalovaného, aby na daný prípad sa neaplikovala smernica, tiež nebola súdom zohľadnená, pretože ESD v rozsudku Fuß uviedol, že z rozsahu úpravy tejto smernice nie sú vyňatí ani hasiči.

2.9. V bode 33. konštatuje, že článok 6 písm. b) Smernice 2003/88 predstavuje pravidlo sociálneho práva Únie s osobitným významom, z ktorého má mať prospech každý pracovník, keďže je minimálnou požiadavkou určenou na zaistenie bezpečnosti a ochrany jeho zdravia, ktoré ukladá členským štátom povinnosť stanoviť 48 hodinovú hranicu pre priemerný týždenný pracovný čas. Otázku, či do rozsahu pracovného času možno zaradiť aj stav pracovnej pohotovosti pracovníkov (lekárov, hasičov) riešil Súdny dvor EU (ďalej len ESD) vo svojom rozsudku ESD C-429/09 z 25.11.2010 G. Fuß tým, že potvrdil, že pracovná pohotovosť tvoriaca súčasť ich týždenného pracovného času v spojení s ďalším riadnym pracovným časom nesmie prekročiť maximálny týždenný pracovný čas. Vo veci C-429/09 G. Fuß týkajúcej sa pracovnej doby a právneho režimu pohotovosti u nemeckých hasičov ESD ďalej uviedol, že „pracovný čas zodpovedajúci pracovnej pohotovosti a pohotovostnej službe, počas ktorých je dotknutý pracovník fyzicky prítomný na pracovisku, je súčasťou pojmu "pracovný čas" v zmysle Smernice 2003/88/ES".

2.10. V súlade s citovanými rozhodnutiami Súdny dvor tiež rozhodol, že smernica sa má uplatniť na činnosti hasičského zboru, aj keď sú vykonávané zásahovými silami v teréne a nezáleží na tom, či sú zamerané na boj proti požiarom, alebo poskytovanie pomoci iným osobám, ak sú vykonávané za obvyklých podmienok v súlade s poslaním im zvereným, a to aj vtedy, keď zásahy, ku ktorým môžu tieto činnosti viesť, sú svojím charakterom nepredvídateľné a môžu vystaviť pracovníkov určitým rizikám.

2.11. Súd po vykonanom dokazovaní dospel k záveru, že služobná pohotovosť, ktorú žalobca vykonáva nie je výkonom štátnej služby, nakoľko odráža len stav pripravenosti pracovníka na eventuálne vykonávanie štátnej služby v prípade, že k nej bude volaný.

2.12. § 122 z. č. 315/2001 Z.z. upresňuje, že takéto vykonávanie štátnej služby je štátnou službou nadčas (ods. 2) a § 91 ods.1 zákona tiež uvádza, že „štátnou službou nadčas je aj služba, ktorú príslušník vykonáva počas určenej služobnej pohotovosti podľa § 92 ods.2". Podľa § 103 zákona o hasičskom zbore sa výslovne uvádza, že zatiaľ čo služobný plat tvoria zložky služobného príjmu uvedené v odseku 1 za výkon služobnej pohotovosti patrí hasičovi peňažná náhrada v štátnej službe (§ 103 ods.5 v spojení s § 122 ods.1 z. č. 315/2001 Z.z.).

2.13. V konaní pritom nebolo sporné, že žalobca v posudzovanom období po zohľadnení služobného pracovného času a nariadenej služobnej pohotovosti pracoval nad rámec 48 hodinového pracovného týždňa určeného čl. 6 písm. b/ smernice, čím dochádza k porušeniu práva únie a toto porušenie je dostatočne závažné, pokiaľ je v zjavnom rozpore s judikatúrou Súdneho dvora v danej oblasti.

2.14. Ak žalovaný tvrdil, že žalobca nevyvinul žiadnu snahu, aby vzniku ujmu predišiel, pretože neoznámil zamestnávateľovi, že odmieta vykonávať služobnú pohotovosť, a že to považuje za ujmu na svojich právach, je opätovne nutné poukázať na ustálenú judikatúru EDEÚ, ktorá túto požiadavku nepredpokladá, ani z predpisov komunitárneho práva nevyvodzuje (rozsudky C-104/89 a C-37/90 Mulder, C-46/93 a 48/93 Brasserie duPêcheur Factortame, rozsudok C-445/06 Danske Slagterier). SDEÚ vo veci C-429/09 Fuß prihladnuc na to, že čl. 6 písm. b/ smernice je pravidlom sociálneho práva s osobitným významom, od ktorého sa nemôže odchýliť žiadny zamestnávateľ vo vzťahu k pracovníkovi, ako je Fuß (hasič), zohľadňujúc tiež, že pracovník je slabšou stranou v rámci pracovnoprávneho vzťahu, preto je nutné zabrániť tomu, aby mal zamestnávateľ možnosť ho v jeho právach obmedzovať, dospel k záveru, že nemožno považovať za primerané žiadať od takéhoto pracovníka, aby na účely uplatnenia

nároku na získanie náhrady škody najprv podával žiadosť zamestnávateľovi, ktorá požiadavka by bola v rozpore so zásadou efektivity.

2.15. Žalobca bol ukrátený v nemajetkovej sfére o čas odpočinku, ktorý mohol stráviť s blízkymi, fyzicky i psychicky regenerovať.

2.16. V súlade s princípom rovnocennosti komunitárneho a vnútroštátneho práva, súd aplikoval ustanovenia o nároku na náhradu nemajetkovej ujmy priznávanej fyzickým osobám v prípade zásahu do ich osobnostných práv v zmysle § 13 v spojení s § 11 OZ zohľadniac pri určení výšky náhrady kritéria stanovené zákonom a vyplývajúce z judikatúrnej praxe.

2.17. Nárok na náhradu nemajetkovej ujmy nie je zákonnou úpravou vymedzený reštriktívne, teda tak, aby ho možné priznať len za vopred definované následky. Žalobca svoj nárok spájal s porušením nároku na odpočinok, a preto súd posudzoval tento nárok ako nemajetkovú ujmu, čo zohľadňuje aj zábery normotvorcu Smernice rady 89/391/EHS a tiež smernice rady 203/88/EHS. Všetci pracovníci by mali mať primeranú dobu odpočinku, pričom pojem odpočinok sa musí vyjadriť v jednotkách času, t.j. v dňoch, hodinách, resp. ich častiach, aby sa zabezpečilo, že v dôsledku vyčerpania alebo iného nepravidelného rozvrhnutia práce nespôsobia úraz ani sebe, ani spolupracovníkom alebo iným osobám a že si ani krátkodobo ani dlhodobo nepoškodia zdravie. Žalobca v dôsledku takéhoto rozvrhu pracovného času, ktorý bol v rozpore s právom únie, prišiel o voľný čas, ktorý by inak venoval rozvíjaniu osobných a rodinných priateľských vzťahov i fyzickej a psychickej regenerácii. Nerešpektovaním čl. 6 písm. b/ Smernice 2003/88/ES pri rozvrhovaní pracovného času žalobcu došlo k zásahu do práv žalobcu na vedenie súkromného rodinného života i do práva na ochranu jeho zdravia, za ktorý zásah mu patrí nárok na primerané odškodnenie.

2.18. Z podanej žaloby mal súd jednoznačne preukázané, že žalobca sa domáhal náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch vo výške 5 000 eur. Súd na základe uvedeného sa nestotožnil s tvrdením žalovaného, že žalobca sa priklonil k udeleniu dodatočného náhradného voľna, nakoľko uvedená skutočnosť nevyplývala ani z jedného vyjadrenia žalobcu, ani zo samotnej žaloby. Žalobca skutočne do súčasnej doby vykonáva náročnú prácu nadčas povolený právom únie, ktorá vyžaduje, aby bol nepretržite dostupný a plne k dispozícii svojmu zamestnávateľovi. Tým dochádza k zásahu do jeho práva na súkromie, ktorého súčasťou je aj právo na rodinný život, teda právo utvárať, udržiavať a rozvíjať vzťahy medzi členmi rodiny, založené na silných citových väzbách. Žalobca sa objektívne nemôže venovať rodine v rozsahu, v akom by chcel, ale najmä nemôže so svojim časom voľne nakladať, nemôže sa venovať svojim záľubám. Pre nedostatok času nemôže ani oddychovať, hoci relax je vzhľadom na rizikovosť jeho práce nesmierne potrebný. Právo na odpočinok je u žalobcu permanentne niekoľko rokov porušované a napriek tomu, že plní v spoločnosti veľmi zodpovedné úlohy.

2.19. Z uvedených dôvodov súd dospel k záveru, že žalobca má na primeranú finančnú náhradu nárok vo výške 2 000 €, nakoľko porušením práva únie bolo skutočne do jeho osobnostnej sféry zasiahnuté.

2.20. V prevyšujúcej časti súd žalobu zamietol, lebo žalobca nepreukázal, že by sa tento zásah negatívne odrazil napríklad na medziľudských vzťahoch alebo, že by mal dopad na jeho zdravotný stav.

2.21. Pri rozhodovaní súd vychádzal z obdobných súdnych sporov, napr. rozhodnutia Krajského súdu v Košiciach sp.zn. 9CoPr/1/2019, 6CoPr/2/2019, 3CoPr/229/2019, 1CoPr/8/2019.

2.22. O náhrade trov konania súd rozhodol podľa § 255 ods. 1, 2, § 262 ods. 1, 2 CSP. Súd aplikujúci čl. 4 ods. 2 základných princípov CSP, ako aj § 255 CSP priznal právo na náhradu trov konania plne úspešnému žalobcovi v rozsahu 100% (so súdom priznanej sumy 2 000 €), lebo splnenie výšky náhrady nemajetkovej ujmy záviselo od úvahy súdu. Žalobcu nemožno zaťažiť procesnou zodpovednosťou za nepredvídanie výsledku na základe úvahy súdu. Pri rozhodovaní o náhrade trov konania bolo treba v tomto prípade ustáliť, že základom bolo konštatovanie zásahu a vznik ujmy žalobcu. Súd pritom odkázal na nález ÚS ČR III. ÚS 170/99 a komentár k CSP.

3.1. Rozsudok napadol včas podaným odvolaním žalovaný (č. I. 121 - 127), a to v rozsahu I. a III. výroku z dôvodov podľa § 365 ods.1 písm. d/, f/, h/ CSP.

3.2. Žalovaný namietol právomoc súdu z dôvodu, že predmetom súdneho konania je nárok na náhradu škody, ktorá mala žalobcovi vzniknúť z dôvodu nesprávneho prebratia Smernice 2003/88/ES do právneho poriadku SR. Žalobca sa domnieva, že mu nárok na náhradu škody vznikol z dôvodu nesprávneho prebratia smernice. Aj napriek mzdovej povahe uplatneného nároku žalobca po doplnení (zмене) žaloby požadoval peňažné plnenie titulom nemajetkovej ujmy, ktoré však muselo vzniknúť v priamej príčinnej súvislosti s nesprávnym prebratím smernice. Aby súd mohol skonštatovať, že uplatnený nárok žalobcu je dôvodný, musel by žalobca v prvom rade preukázať, že z. č. 315/2001 Z.z. prebral Smernicu 2003/88/ES nesprávne, t.j. žalobca musel poukázať na také ustanovenia zákona, ktoré by boli v rozpore so smernicou 203/88/ES.

3.3.Súd konštatoval, že obsah smernice bol prevzatý nesprávne. Ak však súd prvej inštancie sa chcel dostať do pozície orgánu, ktorému je zverená právomoc posudzovať súlad slovenských zákonov alebo iných všeobecne záväzných právnych predpisov, platných na území SR so smernicou EÚ, tak toto právo bez akýchkoľvek pochybností nespadá do kompetencie súdu prvej inštancie, resp. do kompetencie všeobecného súdu. Súd prvej inštancie si takýto záver nemohol osvojiť ani ako predbežnú právnu otázku, nakoľko dôsledky a aplikácia takéhoto konštatovania, by presiahli predmet tohto súdneho konania, kde sa posudzuje len individuálny nárok žalobcu na náhradu škody. Súd sa vôbec nezaoberal, či do jeho právomoci vôbec patrí posudzovanie takto nastolenej otázky. Podľa názoru žalovaného je tak napadnutý rozsudok arbitrárny, vôbec nezohľadnil zrejme prekážky v postupe v tomto súdnom konaní a dostatočne sa nezaoberal ani vznesenými oprávnenými námietkami žalovaného, naopak, súd priznal žalobcovi nárok na náhradu škody bez presvedčivého odôvodnenia.

3.4.Žalovaný namietal pasívnu vecnú legitimitáciu. Zdôraznil, že v prvom prípade ide o transponovanie, t.j. prebratie konkrétneho znenia alebo obsahu smernice do vnútroštátneho právneho poriadku členského štátu. Prebratie smernice je potom premietnuté do podoby a textu právneho predpisu, ktoré musia byť s obsahom alebo znením smernice v súlade. Ak teda žalobca sa domnieval, že Slovenská republika v pôsobnosti Ministerstva vnútra SR nesprávne prebrala smernicu 2003/88/ES do z. č. 315/2001 Z.z., musel práve žalobca preukázať, v čom vidí zásadné pochybenie, pre ktoré by mohla vzniknúť škoda. Na to, aby bolo možné konštatovať, že Smernica 2003/88/ES bola prebratá nesprávne, musí dôjsť k porovnaniu z. č. 315/2001 Z.z. v jeho znení pred účinnosťou, ako aj po účinnosti smernice 2003/88/ES. Žalovaný sa domnieva, že len takouto konfrontáciou by bolo možné zaoberať sa správnosťou alebo nesprávnosťou prebratia Smernice 2003/88/ES.

3.5.Žalobca v žalobe pripúšťa, že z. č. 315/2001 Z.z. výslovne neustanovuje, že služobná pohotovosť hasičov v mieste výkonu služby je považovaná za súčasť ich služobného času, ani neobsahuje ustanovenia stanovujúce dĺžku týždenného pracovného času na 48 hodín. Žalovaný sa domnieva, že táto skutočnosť neznamena, že by Smernica 2003/88/ES bola do z. č. 315/2001 Z.z. prebratá nesprávne, aj keby sa na prípad žalobcu vzťahovala. Podľa názoru žalovaného nebolo jeho povinnosťou skopirovať doslovné znenie každého ustanovenia smernice 2003/88/ES do textu z. č. 315/2001 Z.z. aj vzhľadom na priamy účinok smernice EÚ. Inak povedané, žiadne ustanovenie z. č. 315/2001 Z.z. nie je možné považovať za rozporné so Smernicou 2003/88/ES.

3.6.V druhom prípade ide o aplikáciu, t.j. použitie konkrétnych článkov smernice na konkrétny prípad. Porušenie smernice preto môže byť spôsobené až aplikáciou jednotlivých ustanovení smernice, ak si adresát účinkov smernice (zamestnávateľ) vyloží jej ustanovenia v rozpore s obsahom. Inak povedané, smernica môže byť do vnútroštátneho právneho poriadku prevzatá správne, ale jej konkrétne použitie môže byť v konkrétnom prípade v rozpore s cieľom a obsahom smernice. Až nesprávna aplikácia smernice by mohla v konečnom dôsledku založiť prípadný nárok na náhradu škody. V tomto rozsahu je preto podľa názoru žalovaného nevyhnutné, aby sa prevzatie a aplikácia smernice rozlišovali, nakoľko aj nesprávne prebratá smernica môže byť u rôznych adresátov aplikovaná správne a naopak.

3.7.Súd opomenul, že žalovaný Slovenská republika pri preberaní smernice de facto neporušila žiadne právne predpisy. Slovenská republika nemôže niesť zodpovednosť za prípadnú nesprávnu aplikáciu Smernice 2003/88/ES na pracovnoprávny vzťah žalobcu u jeho zamestnávateľa. Žalovaným je v tomto súdnom konaní Slovenská republika, ktorá má podľa žalobcu zodpovednosť za škodu, ktorá mala vzniknúť nesprávnym prebratím (nie aplikáciou smernice 2003/88/ES). Slovenská republika však nie je zamestnávateľom žalobcu a nie je ani orgánom, ktorá by sa na aplikácii Smernice 2003/88/ES podieľala.

3.8.Podľa názoru žalovaného sa miera zodpovednosti za prípadný vznik škody musí medzi dvoma samostatnými subjektmi rozlišovať. Podľa žalovaného, tak súd nesprávne právne posúdil otázku pasívnej vecnej legitimitácie žalovaného v tomto konaní ako jednu z rozhodujúcich skutočností, čo bez ďalšieho predstavuje odvolací dôvod podľa § 365 ods.1 písm. h/.

3.9.Žalovaný konštatoval, že Smernica 2003/88/ES sa na príslušníkov Hasičského a záchranného zboru v prípade služobného času, ako aj ich odmeňovania nevzťahuje, je táto oblasť v plnej miere pôsobnosti vnútroštátnej právnej úpravy. Vzhľadom na uvedené sa príslušné ustanovenia Smernice 2003/88/ES na prípad žalobcu nemôžu aplikovať, preto žalobcovi v zmysle žaloby nemohla vzniknúť žiadna škoda.

3.10.K nároku na náhradu škody žalovaný konštatoval, že musia byť splnené podmienky, aby súd mohol jednotlivcovi priznať právo na náhradu škody z dôvodu porušenia práva únie. Žalovaný má za to, že žalobca neosvedčil, aby mu vznikol nárok na náhradu škody, žiadnym spôsobom. V prvom rade žalovanému nie je zrejme ako žalobcovi mohla vzniknúť ním uplatnená škoda. Sám žalobca veľmi nejasným spôsobom stanovil škodu, ktorá mu mala vzniknúť tým, že vykonával nariadenú služobnú pohotovosť, za ktorú bol žalobca v zmysle platnej legislatívy odmeňovaný. Žalovaný chce zdôrazniť, že počas tejto služobnej pohotovosti je pracovník povinný byť v zariadení zamestnávateľa

alebo mimo neho, pričom má byť pripravený na výkon práce na požiadanie svojho zamestnávateľa. Pokiaľ nie je nariadený služobný zásah, žalobca môže odpočívať alebo sa venovať inej činnosti. Rovnako tak aj pri nariadenej služobnej pohotovosti je v mieste vykonávania štátnej služby určený, resp. vymedzený priestor na odpočinok, čo znamená, že zamestnávateľ vytvára podmienky na oddych (spánok) zamestnanca. V čase služobnej pohotovosti sa preto od žalobcu nevyžaduje „aktívna činnosť“, a teda mimo času skutočného výkonu práce môže žalobca odpočívať alebo sa venovať inej činnosti. Počas služobnej pohotovosti žalobca nemusí uskutočňovať žiaden výkon práce z vlastnej iniciatívy, len na základe pokynu svojho zamestnávateľa. Žalobca nemusí byť bdely a aktívny počas celej dĺžky trvania služobnej pohotovosti. Napriek tomu zamestnávateľ žalobcovi vypláca dohodnutú odmenu za takto stanovený čas, t.j. nielen za vykonanú prácu, ale aj za takúto neaktívnu časť práce. Žalobca dostáva za takto stanovený čas pracovnú odmenu, ktorou mu zamestnávateľ kompenzuje to, že v prípade potreby zásahu bude k dispozícii. Pokiaľ súd napriek všetkým doteraz uvedeným skutočnostiam dospel k záveru, že služobná pohotovosť, ktorú vykonáva žalobca, a za ktorú je riadne odmeňovaný, je pracovným časom, a teda sa má zarátať do pracovného fondu, samo o sebe to ešte nie je dôvodom na priznanie nároku na nárok škody.

3.11. Poukázal na rozhodnutie C-46/93 a zdôraznil, že žalobca do dnešného dňa nevyvinul snahu na to, aby vzniku škody (ujmy) predišiel. Čo sa týka posúdenia, či (a v akej miere) došlo v prípade žalobcu k porušeniu práva na maximálny 48-hodinový týždenný pracovný čas, bolo by potrebné zo strany žalobcu preukázať, či žalobca skutočne pracoval nad takýto limit za rozhodné obdobie. Žalobca totiž v žalobe nezohľadnil reálne odpracované hodiny vzhľadom na pohotovosť a nadčasy alebo dovolenku a práceneschopnosť, počas ktorých žalobca reálne nebol k dispozícii k zamestnávateľovi, teda v týchto prípadoch nemožno hovoriť o vzniku škody, aj keď sa žalobcovi tento čas započítaval do odpracovaného času, ktorý mal zaplatený. Nie všetky hodiny odpracovanej pohotovosti sú totiž hodinami nad maximálny limit pracovného času. Takisto bolo potrebné zohľadniť nerovnomerné rozvrhnutie služobného času u hasičov v referenčnom období 6 mesiacov, čím sa súd prvej inštancie v napadnutom rozsudku nezaoberal. Žalobca v žalobe vychádzal len z priemerných hodnôt odpracovaného týždenného pracovného času, ako aj času odpracovanej pohotovosti, avšak z uvedeného vôbec nevyplýva, či za konkrétne obdobie skutočne dochádzalo k prekročeniu maximálneho limitu pracovného času pri referenčnom období 6 mesiacov. Žalovaný pripomenul, že dôkazné bremeno bolo aj v tomto prípade na žalobcovi.

3.12. Súd nárok žalobcu subsumoval pod ustanovenia Občianskeho zákonníka. Pri rozhodovaní o nemajetkovej ujme je v prvom rade nevyhnutné, aby súd zdôvodnil, prečo nebolo pre žalobcu postačujúce zadosťučinenie podľa § 13 ods.1 OZ.

3.13. Žalovaný ďalej poukázal na § 13 ods.2 OZ, ktoré upravuje podmienky, kedy má žalobca nárok na náhradu nemajetkovej ujmy. Náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch môže súd podľa § 13 ods.2 OZ priznať len ako sekundárnu kompenzáciu vtedy, ak iná náprava nebola (vôbec možná v zmysle § 13 ods.1 OZ, resp. ak by sa takáto satisfakcia nezдалa postačujúca, avšak vždy len vtedy, ak bola v značnej miere znížená dôstojnosť fyzickej osoby alebo jej vážnosť spoločnosti. Podmienkou priznania náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch je vždy v závislosti na individuálnych okolnostiach daného prípadu existencia závažnej ujmy. Za závažnú ujmu sa v zmysle ustálenej judikatúry považuje ujma, ktorú utrpela fyzická osoba vzhľadom na okolnosti, za ktorých k porušeniu práva došlo, intenzitu zásahu, trvanie zásahu alebo celkový dopad a dôsledky. Pritom však môžu byť rozhodujúce subjektívne pocity adresáta zásahu, ale objektívne hľadisko, t.j. či by predmetnú ujmu takto v danom mieste a čase vnímala aj každá iná fyzická osoba. Žalovaný zdôraznil, že žalobcom nebolo žiadnym spôsobom preukázané, že by utrpel ujmu, ktorá by v značnej miere znížila jeho dôstojnosť alebo vážnosť spoločnosti. Súčasne poukázal na to, že žalobca sa žalobou nedomáha, aby sa upustila od neoprávneného zásahu. V konaní, ani výpoveďou žalobcu ani inými dôkaznými prostriedkami nebolo preukázané, ako súčasný stav zasahuje do osobnostnej sféry žalobcu ako základný predpoklad pre vznik nemajetkovej ujmy. Žalobca napokon sám potvrdil, že by chcel, aby sa mu čas pohotovosti započítal do fondu pracovného času. Žalobca však nič také v žalobe nežiada a nežiadal to ani od svojho zamestnávateľa, ktorý navyše nie je žalovanou stranou v tomto konaní. Ak by totiž čas pohotovosti započítaval do fondu pracovného času žalobcu, tak logicky by žalobca musel počas pohotovosti tráviť čas na pracovisku a nemohol by ho tráviť inde, napríklad so svojou rodinou. Z toho vidieť jednoznačne rozpor v tvrdeniach a zámeroch žalobcu a preukazuje to skutočnosť, že žalobcovi žiadna nemajetková ani iná ujma nemohla vzniknúť.

3.14. Ak by v dôsledku nesprávneho prebratia smernice neoprávnený zásah do práv žalobcu skutočne existoval, tak tento zásah by v súčasnosti stále pretrvával, potom by bolo celkom prirodzené, aby sa žalobca v prvom rade domáhal upustenia od takéhoto zásahu u svojho zamestnávateľa v zmysle § 13 ods.1 OZ.

3.15. Vzhľadom na uvedené sú úvahy súdu o porušení práva žalobcu na primeraný odpočinok a z toho vyplývajúceho zásahu do jeho osobnostných práv celkom bezpredmetné, nakoľko žalobca podanou žalobou nechce dosiahnuť zlepšenia, či úpravy svojej pracovnej pozície u zamestnávateľa. Ak by súd po vyhodnotení všetkých námietok žalovaného predsa len dospel k záveru, že smernica bola žalovaným uplatňovaná nesprávne, nemožno na strane žalobcu hovoriť o vzniku akejkoľvek škody, resp. nemajetkovej ujmy, čo je bez ďalšieho dôvodom na zamietnutie žaloby.

3.16. Žalovaný namietal závislý výrok o trovách konania, pričom zdôraznil, že v sporových konaniach sa uplatňuje tzv. zásada úspechu. Ak strana nemá plný úspech vo veci, potom každá strana je sčasti úspešná a sčasti neúspešná. Vo všeobecnosti platí, že ak mala strana vo veci úspech len čiastočný, súd náhradu trov konania pomerne rozdelí. Rozhodovanie o náhrade trov konania podľa čiastočného úspechu predpokladá, že predmet sporu sa dá spravidla vyčísliť v peniazoch. Poukázal na skutočnosť, že žalobca sa domáhal náhrady 5.000,- eur a bolo mu vyhovené vo výške 2 000,- eur, teda úspech žalobcu predstavuje 40% a neúspech 60%, preto žalobcovi čistý úspech mínus 20% nemal byť priznaný nárok na náhradu trov konania.

3.17. Ak odvolací súd dospeje k záveru, že žaloba nie je dôvodná, t.j. ak odvolací súd zmení výrok napadnutého rozsudku, tak potom III. výrok napadnutého rozsudku je potrebné rovnako zmeniť, nakoľko ide o závislý výrok, v ktorej je priamo viazaný na úspech alebo neúspech žalobcu.

3.18. Vzhľadom na uvedené žalovaný navrhol, aby odvolací súd zmenil rozsudok tak, že žalobu zamietne a žalovaný má nárok na náhradu trov konania proti žalobcovi v rozsahu 100%.

4.1. K odvolaniu žalovaného sa vyjadril žalobca (č.l. 138 - 142), ktorý k námietke právomoci súdu uviedol, že každý vnútroštátny súd členského štátu EÚ je v rámci svojich právomocí a voľnej úvahy, ktorú mu priznáva vnútroštátne právo, povinný vykladať vnútroštátne ustanovenia čo najviac v súlade s právom únie. Ak takáto interpretácia nie je možná, súd je povinný bezodkladne neaplikovať nezlučiteľné vnútroštátne ustanovenie bez toho, aby požiadal, alebo vyčkal na predchádzajúcu legislatívnu úpravu, ktorou by sa mala uviesť vnútroštátna právna norma do súladu s úniou (C-231-233/06, C-128-131/07).

4.2. Každý vnútroštátny súd musí rešpektovať prednosť únieho práva pred vnútroštátnym právom a nemôže sa zbaviť povinnosti uprednostniť únievu normu pred vnútroštátnou normou.

4.3. Žalobca sa domáha pracovnoprávných nárokov ako to tvrdí žalovaný. S touto argumentáciou nesúhlasí, pretože žalobca nežaluje Ministerstvo vnútra SR ako svojho zamestnávateľa v pracovnoprávnej záležitosti, ale Slovenskú republiku - Ministerstvo vnútra SR o náhradu škody spôsobenej mu porušením práva garantované čl. 6 písm. b/ Smernice 2003/88/ES v rámci režimu únievej zodpovednosti členského štátu Európskej únie.

4.4. K pôsobnosti Smernice 2003/88/ES pripomenul judikatúru ESB vec R.Matzaka, v ktorej súd takisto rozhodol, že Smernica 2003/88/ES sa má uplatniť na činnosť hasičského zboru, aj keď sú vykonávané zásahovými silami v teréne a nezáleží na tom, že sú zamerané na boj proti požiarom alebo poskytnutie pomoci iným spôsobom, ak sú vykonávané za obvyklých podmienok v súlade s poslaním zvereným v príslušnej službe, a to aj vtedy, keď zásahy, ku ktorým môžu tieto činnosti viesť, sú svojím charakterom nepredvídateľné a môžu vystaviť pracovníkov, ktorí ich vykonávajú určitým rizikám pokiaľ ide o ich bezpečnosť alebo zdravie (C-518/15, bod 27). Tieto závery sú potvrdené aj samotnou Smernicou 2003/88/ES, ktorá (v čl. 17 ods.3 v bode iii) výslovne uvádza, že protipožiarne služby a služby civilnej ochrany.

4.5. K nesprávne prebratiu Smernice 2003/88/ES uviedol, že niektoré ust. z. č. 315/2001 Z.z. sú v rozpore so smernicou, pretože ich uplatnením sa nedosahuje a negarantuje 48-hodinová pracovná doba pre hasičov. Práve naopak, týždenný súčet služobného času hasičov a nariadenej služobnej pohotovosti prekračuje 48-hodín týždenne, čím dochádza k porušeniu čl. 6 písm. b/ Smernice 2003/88/ES na ujmu žalobcu. Podrobný výpočet týždennej služobnej doby hasičov uviedol v žalobe. Každý hasič pracujúci na zmeny priemerne strávi na pracovisku týždenne 57,95 hodiny, čo je v rozpore s čl. 6 písm. b/ smernice.

4.6. K transpozícii čl. 2 ods.1 smernice (pracovný čas) žalobca poukazuje na výklad žalovaného, ktorý nespĺňa požiadavky únieho práva, nakoľko je len formálny a nedosahuje sa ním smernicou požadovaný výsledok, t.j. zabezpečenie 48-hodinového priemerného služobného času pre príslušníkov hasičského zboru Slovenskej republiky.

4.7. K služobnej pohotovosti hasičov a služobnej dobe uviedol, že žiadne ust. zákona o hasičskom zbore nestanovuje, že služobná pohotovosť hasičov v mieste výkonu služby je považovaná za súčasť ich týždenného služobného času. Nariadená služobná pohotovosť podľa zákona nie je výkonom štátnej služby, nakoľko odráža len stav pripravenosti pracovníka na eventuálne vykonanie štátnej služby v prípade, že k nej bude povolaný.

4.8. Poukázal na judikatúru súdneho dvora, a to bod 55 rozsudku ESD C-429/09 z 25.11.2010, bod 27 rozsudku ESD C-437/05 z 11.1.2007, C-397/01, Pfeiffer, rozsudok ESD vo veci C-429/09, G.Fuß, bod 45. Na základe argumentácie žalobcu ako aj vybranej judikatúry ESD vyplýva, že zákon o hasičskom a záchranom zbore nesprávne transponoval smernicu 2003/88/ES. Je tomu tak predovšetkým z toho dôvodu, že za účasť pracovnej (služobnej) doby hasičov nepovažuje ich pracovnú pohotovosť na pracovisku, čo je v rozpore s čl. 2 ods.1,2 smernice. Nakoľko za účasť pracovnej doby pracovná pohotovosť nie je považovaná, súčet riadnej služobnej doby a služobnej pohotovosti prekračuje požiadavku 48-hodinového priemerného pracovného času požadovaného čl. 6 písm. b/ smernice. Porušenie uvedených ustanovení zakladá zodpovednosť Slovenskej republiky za škodu spôsobenú porušením únieho práva žalobcovi, a tento si ju uplatňuje pred konajúcim súdom.

4.9. K náležitostiam nahradzovanej škody žalobca uviedol, že náhrada škody členským štátom spôsobená jednotlivcom porušením ich práva musí byť primeraná vzniknutej škode. Pokiaľ ide o praktické uplatnenie práva na náhradu škody spôsobenej porušením únieho práva fyzickej osoby ako aj spôsoby jej výpočtu, samotná smernica 2003/88/ES neobsahuje ustanovenia upravujúce proces náhrady škody vzniknutej porušením jej ustanovení, a ani stanovenia jej výšky. Každý členský štát vo vzťahu k nárokom na náhradu škody, ktoré majú základ v práve únie, je povinný napraviť následky podľa vnútroštátneho práva upravujúceho zodpovednosť za spôsobenú škodu, pričom podmienky náhrady škody stanovené vo vnútroštátnych právnych úpravách nesmú byť menej výhodné, ako podmienky týkajúce sa obdobných vnútroštátnych prostriedkov nápravy (zásada rovnocennosti) a nemôžu byť upravené tak, aby viedli k praktickej nemožnosti alebo nadmernému sťaženiu získania náhrady pred vnútroštátnymi súdmi (zásada efektivity).

4.10. Povaha a definícia vzniknutej škody žalobca poukázal na judikatúru ESD týkajúcu sa priamo škôd vznikajúcim hasičom pre nerešpektovanie 48-hodinovej pracovnej doby podľa smernice 2003/88/ES (C-429/09 G.Fuß). Po dobu, po ktorú je hasič z dôvodu pracovnej pohotovosti nútený stráviť čas na pracovisku nad 48-hodinový týždenný pracovný čas, nemôže voľne disponovať so svojim časom, venovať sa sebe, rodine, oddychovať, regenerovať svoje sily atď., t.j. nemôže využívať tento čas pre seba a reálne naplňať právo na odpočinok, zotavenie a nutnú regeneráciu. V tejto súvislosti žalobca pripomenul, že iba dodržiavaním denného a týždenného odpočinku poskytuje skutočnú záruku ochrany zdravia zamestnancov. V širšom kontexte je takáto prax tiež v rozpore s politikou EÚ, cieľom ktorej je zosúladiť pracovný a rodinný život zamestnancov, tiež prostriedkami rozumnej organizácie pracovného času.

4.11. Analýza Slovenského právneho poriadku potvrdzuje neexistenciu osobitnej právnej úpravy obsahujúcej náležitosti konania o náhradu škody spôsobenej porušením únieových práv jednotlivcov. § 11 až 13 OZ upravujú vzťahy, ktoré sú účelom najbližšie k náhrade škody žalobcu v dôsledku porušenia jeho únieho práva.

4.12. V tejto súvislosti zdôraznil, že aj únieové právo uznáva, že v dôsledku jeho porušenia môže dôjsť u poškodenej osoby k náprave nemateriálnej ujmy (č. 2016/679).

4.13. V dôsledku toho možno nárok na náhradu takto vzniknutej škody podľa únieového práva posúdiť ako nemajetkovú ujmu v zmysle slovenského práva, k náhrade ktorej dochádza v peniazoch. Zákonnú možnosť jej úhrady v peniazoch umožňuje § 13 ods.2 OZ, pretože ju nepodmieňuje výlučne situáciami zníženia dôstojnosti fyzickej osoby v značnej miere, alebo jej vážnosti v spoločnosti. § 13 ods.2 OZ totiž uvádza prípady, kedy je možné s ohľadom na intenzitu zásahu priznať náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch len demonštratívne. Nemožno preto túto možnosť spájať iba so zásahmi proti dôstojnosti fyzickej osoby a jej vážnosti v spoločnosti (rozsudok Najvyššieho súdu ČR 30Cdo/2304/99).

4.14. S poukazom na uvedené žalobca navrhol odvolaciemu súdu, aby rozsudok súdu prvej inštancie ako vecne správny potvrdil a žalobcovi priznal náhradu trov odvolacieho konania.

5. Rozsudok, vo výroku II., ktorým bola žaloba zamietnutá, nebol odvolaním napadnutý a v tejto časti II. výrok nadobudol právoplatnosť (§ 227ods.1 CSP), preto nebol v uvedenom rozsahu v odvolacom konaní preskúmaný.

6. Krajský súd ako súd odvolací (§ 34 CSP) po zistení, že odvolanie podala žalovaná v zákonnej lehote, preskúmal rozsudok vo výroku I. a závislého III. výroku o trovách konania podľa § 379 a § 380 ods.1 CSP ako aj konanie mu predchádzajúce bez nariadenia odvolacieho pojednávania podľa § 385 ods.1 CSP a rozsudok v odvolaní napadnutých výrokoch ako vecne správny potvrdil podľa § 387 ods.1,2 CSP, lebo odvolací súd sa s jeho odôvodnením v celom rozsahu stotožňuje, na čom nič nemení ani podané odvolanie.

7. Žalovanou uplatnené odvolacie dôvody podľa § 365 ods.1 písm. d), f), h) CSP nie sú dané.

8.1. Na zdôraznenie správnosti dôvodov napadnutého rozsudku (§ 387 ods.2) možno doplniť nasledovné:

8.2. Odôvodnenie rozsudku má podklad v zistenom skutkovom stave a odvolací súd sa s odôvodnením v celom rozsahu stotožňuje, pretože dôvody rozsudku sú správne, na čom nič nemení ani odvolanie, v ktorom sa v podstate iba opakujú skutočnosti tvrdené už v konaní na súde prvej inštancie, s ktorými sa súd riadne a presvedčivo vyrovnal.

9.1. Žalovaná v odvolaní namietala nedostatok právomoci súdu v prejednávanej spore konať. V tejto súvislosti tvrdila, že súd sa nezaoberal posúdením, či obsah Smernice 2003/88/ES bol skutočne nesprávne prebratý do z. č. 315/2001 Z.z. a v tomto smere mal za to, že napadnutý rozsudok vykazuje znaky arbitrárnosti.

9.2. Otázkou právomoci súdu na prejednanie uplatneného nároku je potrebné posudzovať vo vzťahu k predmetu sporu, ktorý je vymedzený uvedením podstatných skutkových okolností, na ktorých sa zakladá nárok žalobcu.

9.3. Z obsahu žaloby je zrejmé, že predmetom konania je právo žalobcu uplatnené v podobe peňažného plnenia majúceho povahu nemajetkovej ujmy, ktorá mala žalobcovi vzniknúť v dôsledku nesprávnej implementácie pravidla úniového práva do slovenského právneho poriadku, kedy malo dôjsť k porušeniu jeho práva na 48 hodinovú týždennú pracovnú dobu podľa čl. 6 písm. b/ Smernice 2003/88/ES ako práva garantovaného právom Únie. Škoda spôsobená porušením práva Únie, ktoré patrí medzi všeobecné zásady komunitárneho práva vyplývajúce priamo z judikatúry SDEÚ bez ohľadu na vnútroštátnu právnu úpravu, a odráža základné vlastnosti komunitárneho práva - zásadu prednosti a priameho účinku, ako aj povinnosť vnútroštátnych orgánov aplikovať normy komunitárneho práva ex officio. Vzťah úniového a vnútroštátneho práva sa riadi čl. 7 ods.2,5, čl. 144 Ústavy SR, ako aj čl. 3 CSP. Žalobca odôvodňuje svoj nárok na náhradu škody tým, že Slovenská republika neprevzala (resp. nesprávne prevzala) do vnútroštátnej úpravy čl. 6 písm. b/ Smernice vo vzťahu k úprave pracovného času hasičov, ktorý predmet sporu sa nepochybne dotýka práva Únie.

9.4. V tejto súvislosti je nutné konštatovať, že judikatúra SDEÚ vo veci zodpovednosti členských štátov za porušenie práva Únie je založená na zásade pacta sunt servanda vyjadrenej v článku 10 Zmluvy o založení Európskeho spoločenstva, podľa ktorého sú členské štáty povinné prijať všetky opatrenia potrebné na zabezpečenie plnenia záväzkov vyplývajúcich im zo Zmluvy alebo z činnosti Spoločenstva a zdržať sa akýchkoľvek opatrení, ktoré by mohli ohroziť dosiahnutie cieľov Zmluvy, alebo ohroziť reálny účinok komunitárneho práva.

9.5. Vo vzťahu k námietke nedostatku právomoci rozhodovania súdu Slovenská republika v zastúpení Ministerstva vnútra SR predstavuje garanta riadnej transpozície Smernice Európskej únie do slovenského právneho poriadku, pokiaľ ide o nezarátanú tiež pracovnú pohotovosť hasiča na pracovisku počas jej neaktívnej časti do pracovného času, keďže absentujúca alebo nespráva transpozícia Smernice EÚ do noriem vnútroštátneho práva je výsledkom zákonodarného a legislatívneho procesu.

9.6. Naplnením vymenovaných predpokladov zodpovednosti členského štátu za vzniknutú škodu, vzniká poškodená fyzická alebo právnická osoba nárok na náhradu škody, o ktorej rozhoduje vnútroštátny súd.

9.7. Odvolacia námietka nedostatku právomoci súdu preto nie je dôvodná.

10.1. Žalovaná ďalej namietala, že nie je v spore pasívne legitimovaná. Tento odvolací dôvod nie je naplnený.

10.2. Podľa ustálenej judikatúry ESD v prípade neexistencie právnej úpravy Spoločenstva, patrí vnútroštátnemu právnemu poriadku každého členského štátu, aby určil príslušné súdy a upravil procesné podmienky súdnych konaní určených k zaisteniu ochrany práv, ktoré jednotlivcom vyplývajú z práva Spoločenstva. Členský štát je povinný poskytnúť náhradu za dôsledky spôsobenej škody v súlade s vnútroštátnymi právnymi predpismi upravujúcimi zodpovednosť za škodu, pričom podmienky náhrady škody, ako i premlčanie práva na náhradu škody stanovenej vnútroštátnymi predpismi, musia byť v súlade s princípmi ekvivalencie (rovnocennosti) a efektivity.

10.3. Pokiaľ v prejednávanej spore pre danú oblasť zodpovednosti štátu neexistuje špecializovaná vnútroštátna právna úprava, namiesto je využitie právnej úpravy, ktorá svojim obsahom a účelom je najbližšia v zmysle zásad analógie iuris a analógie legis rešpektujúc princípy úniového práva. Vnútroštátno právo Slovenskej republiky síce pozná osobitný zákon č. 514/2003 Z.z., ktorý upravuje otázku zodpovednosti štátu za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci, táto je však daná iba v prípade, pokiaľ existuje nezákonné rozhodnutie, či nesprávny úradný postup v príčinnej súvislosti,

s ktorými vznikla tvrdená škoda. Sporná vec sa týka porušenia práva Únie pre absentujúcu, resp. nesprávnu transpozíciu smernice do z. č. 315/2001 Z.z., teda nejde o naplnenie zákonných predpokladov aplikácie zodpovednosti štátu za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci podľa z. č. 514/2003 Z.z.

10.4. Niet ale prekážok, aby pasívne vecne legitimovaným subjektom v konaní o nároku na náhradu škody voči štátu bola Slovenská republika, v mene ktorej koná Ministerstvo vnútra SR ako orgán, do pôsobnosti ktorého spadá aj Hasičský a záchranný zbor SR, ktorého príslušníkom bol žalobca v rozhodnej dobe. Súčasne Slovenská republika je garantom právnej úpravy vykonanej zákonom č. 315/2001 Z.z. Navyše, ako už bolo uvedené, absentujúca alebo nespráva transpozícia Smernice EÚ do noriem vnútroštátneho práva je výsledkom zákonodarného a legislatívneho procesu. Ide teda o objektívnu zodpovednosť štátu, ktorá tu existuje bez ohľadu na to, ktorý konkrétny verejný orgán sa porušenia práva únie dopustil, resp., ktorý z orgánov by mal mať povinnosť škodu podľa vnútroštátnych noriem nahradiť.

11.1. K tvrdeniu v odvolaní, že žiadne ustanovenie z. č. 315/2001 Z.z. nie je možné považovať za rozporné so Smernicou 2003/88/ES a v tejto súvislosti dôraz na rozdiel medzi pojmi prebratie smernice a aplikácia smernice, tiež k tvrdeniu, že smernica sa na služobný pomer príslušníkov Hasičského a záchranného zboru a s tým spojený rozvrh služobného času, nevzťahuje v plnom rozsahu, odvolací súd uvádza nasledovné.

11.2. Čl. 6 písm. b/ Smernice 2003/88/ES ukladá členským štátom povinnosť stanoviť 48 hodinovú hranicu pre priemerný týždenný pracovný čas, v súvislosti s ktorou je výslovne stanovené, že zahŕňa tak nadčasy, ako aj pracovnú pohotovosť, od ktorej povinnosti sa nemožno v žiadnom prípade odchýliť, pokiaľ ide o také činnosti, ako je činnosť hasičov, hoci by k tomu došlo len prostredníctvom súhlasu dotknutého pracovníka. Ide teda o pravidlo sociálneho práva Únie s osobitným významom, z ktorého má mať prospech každý pracovník, keďže je minimálnou požiadavkou určenou na zaistenie bezpečnosti a ochrany jeho zdravia. V článku takto uložená povinnosť členskému štátu v sebe zahŕňa na strane druhej nárok každého pracovníka na to, aby jeho priemerný týždenný pracovný čas nepresahoval túto maximálnu hranicu, pričom ako už Súdny dvor viackrát rozhodol, členské štáty rozsah pôsobnosti Čl. 6 písm. b/ Smernice 2003/88/ES nemôžu jednostranne určiť tak, že uplatnenie tohto nároku každého pracovníka by viazali na nejakú podmienku alebo ho určitým spôsobom obmedzili.

11.3. Čl. 1 ods.3 smernice definuje svoj rozsah pôsobnosti na všetky odvetvia činnosti, verejné i súkromné, pričom výslovne odkazuje na čl. 2 Smernice 89/391/EHS. Spomínaná smernica podáva pritom výklad rozsahu svojej pôsobnosti nielen v pozitívnom slova zmysle, ale tiež v negatívnom slova zmysle, keď stanovuje výnimky rozsahu svojej pôsobnosti. Smernica sa neuplatňuje tam, kde sú s ňou nevyhnutne v rozpore charakteristiky vlastné pre určité osobitné činnosti verejných služieb, napríklad v oblasti služieb civilnej ochrany. Z cieľa predmetnej smernice, ktorý je zameraný na podporu zlepšenia bezpečnosti a ochrany zdravia pracovníkov pri práci a tiež z jeho znenia čl. 2 ods.1 a čl. 2 ods.2 prvého pododseku (zakotvujúceho výnimku rozsahu pôsobnosti smernice) vyplýva, že rozsah pôsobnosti tejto smernice je nutné chápať širšie a súčasne výnimku z pôsobnosti je potrebné vykladať zužujúco. Navyše čl. 2 ods.2 prvý pododsek smernice nevyklučuje z jej pôsobnosti služby civilnej ochrany ako také, ale len určité ostatné činnosti týchto služieb, ak charakteristiky vlastné pre určité osobitné činnosti odporujú použitiu ustanovení tejto smernice. Uvedené je potrebné vykladať spôsobom, že rozsah pôsobnosti smernice sa obmedzuje na prípady nevyhnutnej ochrany záujmov, ktoré dovoľuje smernice členským štátom chrániť. Upravená výnimka rozsahu pôsobnosti smernice má za úlohu zabezpečiť riadne fungovanie služieb nevyhnutných na ochranu verejnej bezpečnosti, zdravia a poriadku v prípade, že nastane osobitne vážna situácia alebo situácia osobitného rozsahu, napríklad katastrofa, pre zásahové a záchranné tímy. Uvedené sa jasne odlišuje od štandardnej, základnej, obsahovej náplne činnosti a plnenia úloh žalobcu ako príslušníka Záchranného a hasičského zboru. Aj keď nemožno pochybovať o tom, že by služba žalobcu popri plnení úloh pri zdolávaní požiarov zahrňovala (nezahrňovala) tiež úlohy na úseku civilnej ochrany obyvateľstva, za obvyklých podmienok činnosti s ňou spojené možno vopred plánovať, vrátane pracovného času jej personálu, v súlade s úlohami, ktoré boli na ňu prenesené. Služba žalobcu sa teda nevyznačuje žiadnymi osobitosťami, ktoré by odporovali použitiu právnych noriem Spoločenstva v oblasti ochrany bezpečnosti a ochrany zdravia zamestnancov, preto sa na ňu nevzťahuje vylúčenie pôsobnosti, ktoré vyplýva z Čl. 2 ods. 2 prvého pododseku Smernice 89/391/EHS, naopak na službu žalobcu sa predmetná smernica použije v plnom rozsahu.

11.4. Uvedený názor je podporený tiež závermi uznesenia Súdneho dvora vo veci C-52/04 Personalrat der Feuerwehr Hamburg, podľa ktorých čl. 2 Smernice 89/391/EHS a čl. 1 ods.3 Smernice 2003/88/ES, sa majú vykladať v tom zmysle, že činnosti vykonávané zásahovými silami takej verejnej požiarnej

služby, akou je verejná služba, o ktorú ide v konaní vo veci samej, obvykle patria do pôsobnosti uvedených smerníc, takže čl. 6 bod 2 Smernice 2003/88/ES v zásade bráni prekročeniu maximálnej hranice 48 hodín určenej ako maximálny týždenný čas, vzťahujúcej sa aj na služby hliadky. Jeho prekročenie je však možné v prípade výnimočných okolností takej závažnosti a rozsahu, ktoré dočasne prevážia cieľ smerujúci k zabezpečeniu riadneho fungovania služieb nevyhnutných pre ochranu takých verejných záujmov, ako sú verejný poriadok, zdravie a bezpečnosť, nad cieľom spočívajúcim v zabezpečení bezpečnosti a zdravia pracovníkov pridelených do zásahových a záchranných jednotiek. Súdny dvor aj v tomto uznesení dospel k záveru, že jediným cieľom výnimky uvedenej v čl. 2 ods.2 prvého pododseku Smernice 89/391/EHS bolo zabezpečenie riadnej činnosti služieb nevyhnutných na účely ochrany bezpečnosti, zdravia, tiež verejného poriadku v prípade závažných a svojim rozsahom mimoriadnych okolností, napr. v prípade katastrofy, pre ktoré je charakteristická najmä skutočnosť, že môžu pracovníkov vystaviť rizikám, ktoré nie sú zanedbateľné, pokiaľ ide o ich bezpečnosť alebo zdravie, a ktoré, vzhľadom na ich povahu, nie je možné zohľadniť pri rozvrhu pracovného času zásahových a bezpečnostných zložiek.

11.5. Kritérium, ktoré používa zákonodarca Spoločenstva na určenie pôsobnosti Smernice 89/391/EHS sa nezakladá na príslušnosti pracovníkov k takým rozličným odvetviám činnosti, ktoré sú uvedené v čl. 2 ods.2 prvého pododseku tejto smernice, akými sú vo všeobecnosti ozbrojené sily, polícia, civilná ochrana, ale vyplýva výlučne z osobitej povahy určitých osobitných úloh vykonávaných zamestnancami v týchto odvetviach, čo odôvodňuje výnimku z pravidiel stanovených v uvedenej smernici, a to z dôvodu absolútnej nevyhnutnosti zabezpečenia účinnej ochrany spoločnosti. Vzhľadom na to, že uvedené činnosti sa v ozbrojených silách a záchranných službách vykonávajú za zvyčajných okolností, patria do pôsobnosti Smernice 89/391/EHS.

11.6. Nie je preto dôvodná odvolacia námietka žalovanej o tom, že služobná činnosť žalobcu nepatrí do pôsobnosti Smernice 2003/88/ES.

12.1. K otázke (ne)súladu smernice s komunitárnym právom odvolací súd uvádza nasledovné.

12.2. Zákon o Hasičskom a záchrannom zbore č. 315/2001 Z.z. v znení neskorších predpisov (ďalej len hasičský zákon) vo svojich ustanoveniach upravuje o.i. podmienky výkonu štátnej služby, do ktorých spadajú kategórie: týždenný služobný čas, nerovnomerné rozvrhnutie služobného času, prestávky v štátnej službe, nepretržitý odpočinok medzi dvoma služobnými dňami, dĺžka nepretržitého odpočinku v týždni, dni služobného pokoja, štátna služba nadčas, služobná pohotovosť v štátnej službe príslušníkov a dovolenka.

13.1. Podľa § 85 ods.1 hasičského zákona služobný čas príslušníka je časový úsek, v ktorom príslušník vykonáva štátnu službu a je k dispozícii služobnému úradu.

13.2. Podľa § 85 ods.2 hasičského zákona služobný čas príslušníka je 40 hodín týždenne. Skrátenie týždenného služobného času príslušníka možno dohodnúť v kolektívnej zmluve vyššieho stupňa.

14.1. Podľa § 86 ods.1 hasičského zákona služobný čas príslušníkov môže byť rozvrhnutý nerovnomerne. Nerovnomerne rozvrhnutý služobný čas príslušníkov je rozvrhnutý na obdobie šiestich mesiacov.

14.2. Podľa § 86 ods.2 hasičského zákona pri nerovnomernom rozvrhnutí nesmie byť dĺžka služobného času v jednotlivých služobných dňoch vyššia ako 18 hodín. Celková dĺžka vykonávania štátnej služby a na ňu bezprostredne nadväzujúcej určenej služobnej pohotovosti v mieste vykonávania štátnej služby je najviac 24 hodín v služobnom dni.

15.1. Podľa § 91 ods. 1 hasičského zákona štátnou službou nadčas je štátna služba vykonávaná nad rámec určeného služobného času.

15.2. Podľa § 91 ods.3 hasičského zákona v kalendárnom roku možno príslušníkovi prikázať štátnu službu nadčas v rozsahu najviac 300 hodín.

16.1. Podľa § 92 ods.1 hasičského zákona, služobný úrad určuje príslušníkovi služobnú pohotovosť v štátnej službe v mieste vykonávania štátnej služby, ktorá bezprostredne nadväzuje na vykonávanie štátnej služby podľa § 86 ods. 2 v rámci rozvrhnutia služobného času.

17. V Prílohe č. 4 bod 6 citovaného zákona sa uvádza, že do jeho znenia bola pridaná Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2003/88/ES zo 04.11.2002 o niektorých aspektoch organizácie pracovného času.

18.1.Z citovaného zákona nevyplýva, že by služobná pohotovosť hasičov v mieste výkonu služby bola považovaná za súčasť ich služobného času, ktoré konštatovanie predstavuje relevantný záver o tom, že v súvislosti s uvedeným je hasičský zákon v rozpore s právnym Únie. Čl. 6 bod 2 Smernice 2003/88/ES v zásade bráni prekročeniu maximálnej hranice 48 hodín určenej ako maximálny týždenný pracovný čas. Z uvedeného potom možno konštatovať, že vnútroštátna právna úprava v zmysle z. č. 315/2001 Z. z. o Hasičskom a záchrannom zbore umožňuje zamestnávateľovi, resp. služobnému úradu, rozvrhnúť príslušníkovi zboru služobný (pracovný) čas tak, že tento presiahne maximálnu hranicu stanovenú v Čl. 6 písm. b/ Smernice 2003/88/ES.

18.2.Povinnosťou členských štátov je nielen dosiahnuť výsledok stanovený smernicou, ale aj ich povinnosť prijať všetky opatrenia všeobecnej alebo osobitnej povahy na zabezpečenie splnenia tejto povinnosti, ktorá povinnosť sa vzťahuje na všetky orgány členských štátov.

19.1.Súdny dvor opakovane konštatoval, že pojem pracovný čas uvedený v Smernici 2003/88/ES je autonómny pojem práva EÚ, ktorý treba definovať podľa objektívnych vlastností s odkazom na systém a účel smernice, ktorým je zlepšenie životných a pracovných podmienok pracovníkov. Čl. 2 ods.1 a ods.2 tejto smernice vymedzuje pracovný čas ako „akýkoľvek čas, počas ktorého pracovník pracuje podľa pokynov zamestnávateľa a vykonáva svoju činnosť alebo povinnosti“ a čas odpočinku ako „akýkoľvek čas, ktorý nie je pracovným časom“. Ako Súdny dvor zdôraznil vo svojej judikatúre, buď je určitý čas pracovným časom, alebo nie je. Normotvorca teda nepovažoval za vhodné stanoviť nijakú ďalšiu kategóriu alebo kategórie, podľa ktorých by umožnil určité rozlišovanie pracovného času a času odpočinku.

19.2.Súdny dvor v rozsudku vo veci C-518/15 Ville de Nivelles/Rudy Matzak predovšetkým zdôraznil, že členské štáty sa nemôžu, pokiaľ ide o určité kategórie hasičov prijatých do verejných hasičských služieb, odchýliť od súboru povinností vyplývajúcich z ustanovení smernice vrátane pojmov pracovný čas a čas odpočinku. Smernica neumožňuje ani to, aby členské štáty ponechali v platnosti alebo prijali inú definíciu pojmu pracovný čas, ako je definícia uvedená v tejto smernici. Smernica síce stanovuje možnosť členských štátov uplatňovať alebo prijímať ustanovenia, ktoré sú priaznivejšie pre ochranu bezpečnosti a zdravia pracovníkov, ale táto možnosť sa neuplatňuje na definíciu pojmu pracovný čas. Toto konštatovanie potvrdzuje aj účel smernice, ktorý má zabezpečiť, aby sa definície v nej uvedené nemohli vykladať rôzne v závislosti od vnútroštátneho práva.

20.Žalobca ako hasič zamestnaný v rámci zásahovej služby, ktorá spadá do verejného sektora, ktorý odpracoval priemerný týždenný pracovný čas presahujúci priemerný týždenný pracovný čas stanovený v čl. 6 písm. b/ Smernice 2003/88/ES, sa z tohto dôvodu môže dovolávať práva Únie na vyvodenie zodpovednosti orgánov dotknutého členského štátu s cieľom získať náhradu škody vzniknutej v dôsledku porušenia tohto ustanovenia. V tejto súvislosti súd prvej inštancie tiež správne posudzoval, či boli naplnené kumulatívnym spôsobom podmienky pre vyvodenie tejto zodpovednosti, pričom súdu súčasne nemožno vytýkať, že by jednotlivé predpoklady tejto zodpovednosti posúdil nesprávnym spôsobom.

21.1.Odvolací súd sa stotožňuje so záverom súdu prvej inštancie, že skutkový stav vo veci samej tak, je možné kvalifikovať ako dostatočne závažné porušenie práva Únie, a skutočnosť, že žalobca odpracoval v sledovanom období (10/2017 - 3/2021) odpracoval hodiny nad limit a v rozpore s právom Únie. Povolený týždenný limit služobného času hodín služobnej pohotovosti, ktoré neboli započítané do fondu pracovného času, uvedené je v zjavnom rozpore s právom Únie určujúcim týždenný limit služobnej povinnosti. Tieto tvrdenia žalobca deklaroval výpisom odpracovaných hodín (č. l. 5 - 7).

21.2.Správne súd prvej inštancie vyhodnotil naplnenie všetkých podmienok nároku na náhradu škody a správne svoje závery odôvodnil v bodoch 35. - 39. odôvodnenia.

22.1.Vo vzťahu k splneniu podmienky existencie škody odvolací súd uvádza, že z európskej judikatúry vyplýva, že náhrada škôd spôsobených jednotlivcom porušením práva Únie musí byť primeraná vzniknutej škode, aby mohla zabezpečiť skutočnú ochranu ich práv. Je na vnútroštátnom práve členských štátov, aby pri dodržaní zásad rovnocennosti a efektivity určili, či sa náhrada škody musí poskytnúť vo forme udelenia dodatočného náhradného voľna alebo vo forme finančného odškodnenia a tiež, aby definovali pravidlá týkajúce sa spôsobu výpočtu tejto náhrady.

22.2. Žalovaná sa v súvislosti so vznikom tvrdenej škody bránila tým, že žalobca nepreukázal, že vyvinul akúkoľvek snahu na to, aby škode, resp. ujme predišiel, že žalobca nepreukázal a ani riadne neodôvodnil výšku ujmy, ktorá mu mala byť spôsobená, že žalobca neosvedčil, že by mu vznikol nárok

na náhradu škody žiadnym relevantným spôsobom, žalobca veľmi nejasným spôsobom stanovil škodu, ktorá mu mala vzniknúť tým, že vykonával nariadenú služobnú pohotovosť, za ktorú bol žalobca v zmysle platnej vnútroštátnej legislatívy odmeňovaný, že žalobca, v konaní nepreukázal zásah do súkromného, rodinného života, či nepriaznivo zdravotného stavu, v príčinnej súvislosti s výkonom povolania v takej miere, ktorá by odôvodňovala výšku prvoinštančným súdom priznanej sumy.

23. Odvolací súd sa stotožňuje s názorom súdu prvej inštancie, že v posudzovanej veci vznikla žalobcovi nemajetková ujma, ktorú je možné posúdiť podľa zásad upravených v § 11 a nasl. OZ.

24. Podľa § 11 OZ, fyzická osoba má právo na ochranu svojej osobnosti, najmä života a zdravia, občianskej cti a ľudskej dôstojnosti, ako aj súkromia, svojho mena a prejavov osobnej povahy.

25. Predmetom ochrany podľa § 11 OZ sú osobné práva každej fyzickej osoby, ktoré ovplyvňujú rozvoj jeho osobnosti a sú s ním úzko späté. Jedným z najvýznamnejších osobnostných práv je právo na ochranu zdravia, ktoré má svoj základ v čl. 40 v Ústavy Slovenskej republiky. V pracovnoprávnej oblasti je právo na ochranu zdravia zabezpečované predovšetkým zavádzaním opatrení na zlepšenie bezpečnosti a ochrany zdravia pracovníkov, do ktorých spadá tiež úprava pracovných podmienok a tiež organizácia pracovného času a odpočinku. V zmysle čl. 24 Všeobecnej deklarácie ľudských práv, má každý právo na odpočinok a zotavenie vrátane rozumného vymedzenia pracovného času a pravidelnej platenej dovolenky.

26.1. Žalobca od začiatku svoj nárok spájal s porušením nároku na odpočinok, a preto súd prvej inštancie správne posudzoval tento nárok ako nemajetkovú ujmu, ktorá mala žalobcovi vzniknúť v dôsledku straty odpočinku, na ktorý by mal žalobca nárok, pokiaľ by bol jeho maximálny týždenný pracovný čas v súlade s maximálne stanoveným limitom v zmysle čl. 6 písm. b) Smernice 2003/88/ES.

26.2. Normotvorca Smernice rady 89/391/EHS a tiež Smernice rady 2003/88/ES vychádzal z faktu, že z dôvodu vysokého výskytu pracovných úrazov a chorôb z povolania sa musia bezodkladne zaviesť alebo zlepšiť preventívne opatrenia na zaistenie bezpečnosti a ochrany zdravia pracovníkov a zaistiť vyšší stupeň ich ochrany, pričom tento cieľ by sa nemal podriaďovať ekonomickým úvahám. Všetci pracovníci by mali mať primeranú dobu odpočinku, pričom pojem odpočinok sa musí vyjadriť v jednotkách času, t. j. dňoch, hodinách, resp. ich častiach. Pracovníkom Spoločenstva sa musí poskytnúť minimálne denný, týždenný a ročný čas odpočinku a primerané prestávky v práci. V tejto súvislosti považoval za potrebné tiež zaviesť maximálnu hranicu týždenného pracovného času. Primeraný odpočinok znamená, že pracovníci majú pravidelný čas odpočinku, trvanie ktorého je vyjadrené v jednotkách času a ktorý je dostatočne dlhý a nepretržitý, aby sa zabezpečilo, že v dôsledku vyčerpania alebo iného nepravidelného rozvrhnutia práce nespôsobia úraz ani sebe, ani spolupracovníkom alebo iným osobám, a že si ani krátkodobo ani dlhodobo nepoškodia zdravie.

27.1. Za skutkových okolností prejednávaneho prípadu, ktoré neboli v konaní spornými, na strane žalobcu došlo k porušeniu jeho základného osobnostného práva - práva na ochranu zdravia spočívajúceho predovšetkým v porušení práva na primeranú dobu odpočinku.

27.2. V konaní pritom nebolo sporné, že žalobca pracoval nad rámec 48 hodinového pracovného týždňa určeného Čl. 6 písm. b) Smernice.

27.3. Keď žalovaná tvrdila, že žalobca nevyvinul žiadnu snahu, aby vzniku ujmy predišiel, pretože neoznámil zamestnávateľovi, že odmieta vykonávať služobnú pohotovosť, a že to považuje za ujmu na svojich právach, je opätovne nutné poukázať na ustálenú judikatúru SDEÚ, ktorá takúto požiadavku nepredpokladá, a ani z predpisov komunitárneho práva nevyvodzuje. Aj keď Súdny dvor rešpektuje zásadu spoločnú právnym systémom členských štátov, že poškodená osoba pod hrozbou toho, že sama bude musieť znášať škodu, musí tiež vyvinúť primerané úsilie, aby obmedzila výšku škody (rozsudky C-104/89 a C-37/90 Mulder, C-46/93 a 48/93 Brasserie du Pêcheur Factortame), súčasne berie na zreteľ, že výkon práv na náhradu škody priznaných jednotlivcom ustanoveniami práva Únie by bol znemožnený alebo sťažený, ak by ich návrhy na náhradu škody museli byť čo i len čiastočne zamietnuté z dôvodu, že nevyužili všetky právne prostriedky, ktoré sú im k dispozícii, aj keby to spôsobilo nadmerné ťažkosti, alebo by to nebolo od nich možné rozumne vyžadovať (rozsudok C-445/06 Danske Slagterier). SDEÚ vo veci C-429/09 Fuß prihladájúc na to, že Čl. 6 písm. b) Smernice je pravidlom sociálneho práva s osobitným významom, od ktorého sa nemôže odchyliť žiadny zamestnávateľ vo vzťahu k pracovníkovi ako je Fuß (hasič), zohľadňujúc tiež, že pracovník je slabšou stranou v rámci pracovnoprávneho vzťahu, preto je nutné zabrániť tomu, aby mal zamestnávateľ možnosť ho v jeho právach obmedzovať, dospel

k záveru, že nemožno považovať za primerané žiadať od takého pracovníka, aby na účely uplatnenia nároku na získanie náhrady škody, najprv podával žiadosť zamestnávateľovi, ktorá požiadavka by bola v rozpore so zásadou efektivity (bod 76 až 87 C-429/09 Fuß).

27.4. Z uvedených dôvodov nemožno preto v (ne)konaní žalobcu nachádzať žiadny podiel zodpovednosti na vzniku ujmy spôsobenej mu žalovaným pri implementácii noriem práva Únie.

28.1. Podľa § 13 ods. 1 OZ fyzická osoba má právo najmä sa domáhať, aby sa upustilo od neoprávnených zásahov do práva na ochranu jeho osobnosti, aby sa odstránili následky týchto zásahov a aby mu bolo dané primerané zadosťučinenie.

28.2. Podľa § 13 ods. 2 OZ pokiaľ by sa nezdalo postačujúce zadosťučinenie podľa odseku 1 najmä preto, že bola v značnej miere znížená dôstojnosť fyzickej osoby alebo jeho vážnosť v spoločnosti, má fyzická osoba tiež právo na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch.

29.1. Občianskoprávne prostriedky ochrany osobností sú uvedené iba príkladmo, z čoho súčasne vyplýva, že právna úprava nevylučuje, aby poškodená fyzická osoba použila aj iné prostriedky ochrany. Pokiaľ ide o uplatnenie peňažnej satisfakcie, táto prichádza do úvahy vždy, pokiaľ by sa nepeňažná satisfakcia (podľa ods. 1) nejavila ako postačujúca.

29.2. Vychádzajúc z povahy porušeného práva a z okolností, za ktorých k porušeniu došlo, žalovaná ako členský štát Únie neprijal opatrenia nevyhnutné na zabezpečenie požiadavky, aby nebola prekročená maximálna hranica priemerného týždenného pracovného času, resp. prijal vnútroštátnu právnu úpravu v zmysle zák. č. 315/2001 Z.z. o Hasičskom a záchrannom zbore, ktorý umožňuje zamestnávateľovi, resp. služobnému úradu, rozvrhnúť príslušníkovi zboru služobný čas tak, že tento presiahne maximálnu hranicu stanovenú v čl. 6 písm. b) Smernice 2003/88/ES, preto je v posudzovanej veci možné konštatovať, že žaloba na upustenie od neoprávneného zásahu a tiež žaloba na odstránenie trvajúcich následkov, nie sú namieste, vzhľadom na zodpovednostný subjekt, ktorým je štát.

29.3. Vzhľadom na tieto špecifiká rovnako neprichádza do úvahy ani morálna satisfakcia, ktorou súdna prax rozumie predovšetkým ospravedlnenie, resp. odvolanie difamujúcich výrokov a podobne. Všetky spomínané občianskoprávne prostriedky ochrany osobnosti, ktoré odvolací súd vylúčil ako možné prostriedky, predstavujú prípad, kedy súdna prax nevylučuje možnosť bez ďalšieho uplatniť z titulu uplatneného nároku požadované finančné zadosťučinenie.

29.4. Podľa názoru odvolacieho súdu už samotná existencia zásahu do konštatovaných osobnostných práv žalobcu a jeho trvanie odôvodňujú požadovanie náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch ako účinný prostriedok ochrany osobnostných práv. Nedôvodná v tejto súvislosti je tiež odvolacia námietka, podľa ktorej sa súd nevysporiadal a nezdôvodnil, na základe akých dôkazov mal za preukázané, že bola v značnej miere znížená dôstojnosť fyzickej osoby. K tomu odvolací súd upriamuje pozornosť na to, že dikcia zákona pre priznanie nemajetkovej ujmy požaduje splnenie podmienky, podľa ktorej bola v značnej miere znížená dôstojnosť fyzickej osoby alebo jeho vážnosť v spoločnosti, iba príkladmo, čo vyjadruje slovami „najmä preto, že“.

29.5. Zákonodarca nepodáva definíciu nemajetkovej ujmy a jej určenie čo do výšky je závislé na úvahe súdu. Nemajetková ujma sa prejavuje v ťažko definovateľnej sfére vnímania ťažkostí, nepohodlia, stresu a iných nežiaducich účinkov spojených so zásahom do základných ľudských hodnôt. Aj keď nemajetková ujma je škoda morálna, ideálna, imateriálna, prináleží za ňu poškodenému peňažná (materiálna) satisfakcia.

29.6. Pri rozhodovaní súdu o výške nemajetkovej ujmy v rámci voľnej úvahy, východiskom bude jej primeranosť; náhrada by mala byť taká vysoká, aby mohla splniť úlohu odškodňovacie, nielen symbolickú, na druhej strane však nemôže byť táto náhrada ani neprimerane vysoká.

29.7. V prejednávanej veci uplatnená nemajetková ujma má najbližšie k náhrade škody v dôsledku konštatovaného porušenia práva, ale je nutné zdôrazniť, že sa nejedná o nárok na náhradu škody. Jej výpočet ako rozdiel náhrady uvedenej v § 122 ods. 1 hasičského zákona a peňažnej náhrady uvedenej v § 122 ods. 2 písm. a/ hasičského zákona je možné považovať za sumu, ktorá je primeranou výškou nemajetkovej ujmy, ktorá žalobcovi vznikla, pretože spĺňa odškodňovaciu úlohu, súčasne nie je sumou neprimerane vysokou.

29.8. Napokon nárok na náhradu nemajetkovej ujmy vychádzajúci z druhovo zhodných kritérií jej priznávania, je daný aj v zmysle z. č. 514/03 Z.z. o zodpovednosti štátu za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci.

29.9. V zmysle § 17 ods. 2 a 3 zákona č. 514/2003 Z.z. v prípade, ak iba samotné konštatovanie porušenia práva nie je dostatočným zadosťučinením vzhľadom na ujmu spôsobenú nezákonným rozhodnutím alebo nesprávnym úradným postupom, uhrádza sa aj nemajetková ujma. Nemajetková ujma sa určuje

najmä s prihliadnutím na a) osobu poškodeného, jeho doterajší život a prostredie, v ktorom žije a pracuje, b) závažnosť vzniknutej ujmy a na okolnosti, za ktorých k nej došlo, c) závažnosť následkov, ktoré vznikli poškodenému v súkromnom živote, d) závažnosť následkov, ktoré vznikli poškodenému v spoločenskom uplatnení.

30. Nárok na náhradu nemajetkovej ujmy nie je zákonnou úpravou vymedzený reštriktívne, nevyžaduje sa iba splnenie podmienky zníženia dôstojnosti fyzickej osoby, či jej vážnosti v spoločnosti, ale môže ísť aj o iné vážne následky na osobnostných právach dotknutého jedinca.

31. V okolnostiach prejednávanej veci možno tak ustáliť, že došlo k zásahu do práv žalobcu na vedenie súkromného, rodinného života i do práva na ochranu jeho zdravia, za ktorý zásah mu patrí nárok na primerané odškodnenie. Vzhľadom na formu zásahu, keď ide o nevratný stav straty niekoľkých stoviek hodín voľného času, len samotné konštatovanie porušenia práva nie je dostatočným zadosťučinením, a peňažná náhrada predstavuje spôsobilé odškodnenie takto vzniknutej ujmy. Žalobca nepožadoval poskytnutie dodatočného náhradného voľna, preto nebolo možné rozhodovať o takomto nároku vzhľadom na zásadu „non ultra petit“.

32. Rozsah peňažnej náhrady vo výške 2 000 eur súd príliehavo odôvodnil tým, že ide o opakovaný a dlhotrvajúci zásah, keď súčasne vzal do úvahy, že nebol preukázaný taký negatívny vplyv zásahu na medziľudské vzťahy, či zdravotný stav žalobcu, ktorý by odôvodňoval priznanie náhrady nemajetkovej ujmy vyššieho rozsahu, ako je tomu v prípadoch preukázateľného narušenia rodinného života, poškodenia zdravia, či straty dobrého mena a povesti v spoločnosti.

33. 1. Ako správne a zákonu zodpovedajúce hodnotil odvolací súd aj rozhodnutie súdu prvej inštancie o nároku na náhradu trov konania.

33. 2. Predmetom sporu bolo priznanie nároku na náhradu škody (ujmy) spočívajúcej v porušení práva Únie členským štátom, ktorá škoda (ujma) vznikla v nemajetkovej sfére žalobcu. Výška plnenia závisela od úvahy súdu, na ktorú možno usudzovať len s určitou presnosťou vychádzajúc z konkrétnych okolností prípadu a poznanej judikatúry.

33. 3. Nárok žalobcu na náhradu nemajetkovej ujmy bol súdom vyhodnotený ako opodstatnený, preto mu patrí mu nárok na náhradu trov proti žalovanému v plnom rozsahu. Až v samostatnom rozhodnutí o výške náhrady trov konania (§ 262 ods. 2 CSP), sa zohľadní rozsah priznaného plnenia. Teda námietka žalovanej, že právny zástupca si navyšovaním sumy, ktorú žiada pre žalobcu priznať si nenavyšuje trovy právneho zastúpenia, lebo tie budú vypočítané len zo súdom priznanej sumy v rozsahu 100%.

34. Vyššie uvedené závery vychádzajú z početnej rozhodovacej praxe - rozsudky Krajského súdu v Košiciach 6Co 2/2019, 2CoPr/3/2019, 11CoPr/1/2020, 11CoPr/4/2020, s ktorými sa odvolací súd v celom rozsahu mutandis mutatis stotožňuje a poukazuje na právne závery v nich uvedené.

35. 1. O nároku na náhradu trov odvolacieho konania bolo rozhodnuté podľa § 396 ods. 1 CSP v spojení s § 255 ods. 1 a § 262 ods. 1 CSP.

35. 2. Žalovaná nebola v odvolacom konaní úspešná, nemá preto nárok na náhradu trov odvolacieho konania. V odvolacom konaní úspešnému žalobcovi, odvolací súd priznal proti žalovanej nárok na náhradu trov odvolacieho konania v plnom rozsahu, o výške ktorých rozhodne súd prvej inštancie po právoplatnosti tohto rozhodnutia v zmysle § 262 ods. 2 CSP.

36. Pomer hlasov, akým bolo rozhodnutie prijaté: 3 hlasy za (§ 393 ods. 2 druhá veta CSP).

Poučenie:

Proti tomuto rozhodnutiu odvolanie **n i e j e** prípustné.

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 CSP).

Dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak a) sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b) ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu, c) strana nemala spôsobilosť samostatne konať

pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník, d) v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e) rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo f) súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces (§ 420 CSP).

Dovolanie je prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, a) pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, b) ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo c) je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne (§ 421 ods. 1 CSP).

Dovolanie v prípadoch uvedených v odseku 1 nie je prípustné, ak odvolací súd rozhodol o odvolaní proti uzneseniu podľa § 357 písm. a) až n) (§ 421 ods. 2 CSP).

Dovolanie podľa § 421 ods. 1 nie je prípustné, ak a) napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení neprevyšuje desaťnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada, b) napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení v sporoch s ochranou slabšej strany neprevyšuje dvojnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada, c) je predmetom dovolacieho konania len príslušenstvo pohľadávky a výška príslušenstva v čase začatia dovolacieho konania neprevyšuje sumu podľa písmen a) a b). Na určenie výšky minimálnej mzdy v prípadoch uvedených v odseku 1 je rozhodujúci deň podania žaloby na súde prvej inštancie (§ 422 ods. 1, 2 CSP).

Dovolanie len proti dôvodom rozhodnutia nie je prípustné (§ 423 CSP).

Dovolanie sa podáva v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy. Dovolanie je podané včas aj vtedy, ak bolo v lehote podané na príslušnom odvolacom alebo dovolacom súde (§ 427 ods. 1, 2 CSP).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 CSP).

Dovolateľ musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1 CSP). Povinnosť podľa odseku 1 neplatí, ak je a) dovolateľom fyzická osoba, ktorá má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa, b) dovolateľom právnická osoba a jej zamestnanec alebo člen, ktorý za ňu koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa, c) dovolateľ v sporoch s ochranou slabšej strany podľa druhej hlavy tretej časti tohto zákona zastúpený osobou založenou alebo zriadenou na ochranu spotrebiteľa, osobou oprávnenou na zastupovanie podľa predpisov o rovnakom zaobchádzaní a o ochrane pred diskrimináciou alebo odborovou organizáciou a ak ich zamestnanec alebo člen, ktorý za ne koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa (§ 429 ods. 2 CSP).

Rozsah, v akom sa rozhodnutie napáda, môže dovolateľ rozšíriť len do uplynutia lehoty na podanie dovolania (§ 430 CSP).